

عصب سه قلو یا عصب سه شاخه^۱ عصب پنجم جمجمه‌ای است. درد عصب سه قلو نوعی بیماری عصبی به شمار می‌رود. در این بیماری، اعصابی در مغز که مسئول حواس صورت، جمجمه، دندان‌ها، دهان و بینی می‌باشند، دچار اختلال می‌گردند.

این عارضه بیشتر اوقات قبل از سن ۳۵ سالگی اتفاق می‌افتد و در میان زنان شایع‌تر است. مهم‌ترین علت بروز این عارضه را فشار عروق بر روی عصب می‌دانند.

در این عارضه درد به طور ناگهانی آغاز می‌شود و به طور ناگهانی هم پایان می‌یابد.

درد بوجود آمده مشابه دردی است که ناشی از فرو رفتن یک وسیله نوک تیز شبیه چاقو بوجود می‌آید.

یک طرفه بودن درد از جمله ویژگی‌های تشخیصی مهم در این اختلال بشمار می‌آید.

انقباض شدید و غیر ارادی عضلات صورت می‌تواند سبب بسته شدن ناگهانی چشم یا کشیده شدن دهان شود. از این رو این عارضه را تیک دردناک نیز گفته می‌شود.

مدت زمان برطرف شدن درد را با دقیقه^۲ ساعت^۳ روز یا

زمان‌های طولانی تری می‌سنجند. با بالا رفتن سن دوره‌های درد بیشتر و بیشتر تکرار شده و درد یه وجود آمده شدیدتر خواهد گشت.

با هرگونه تحریک ایجاد شده در صورت نظیر شستن صورت^۴ اصلاح صورت^۵ مسواک زدن دندان‌ها^۶ غذا خوردن و نوشیدن مایعات حملات شدید آغاز می‌شوند.

جریان هوای سرد و فشار بر روی عصب نیز عامل شروع حملات درد شود.

درمان دارویی

داروهای ضد تشنج با کاهش انتقال جریان‌های عصبی^۷ درد را در بیشتر بیماران کنترل می‌کند. اولین داروی انتخاب شده در این مورد قرص کاربامازپین می‌باشد. کاربامازپین باید همراه با غذا مصرف شود. سطح سرمی دارو باید دائماً کنترل شود تا از خطر مسمومیت دارویی پیشگیری شود. عوارض جانبی این دارو عبارتند از: تهوع^۸ سرگیجه^۹ خواب‌آلودگی و عوارض خونی که در موارد مصرف طولانی مدت ظاهر می‌شود.

دیگر داروهای مصرف شده در این موارد شامل باکلوفن و گاباپانتین است. اگر درد تحت کنترل در نیامد^{۱۰} می‌توان از فنی‌توئین به عنوان داروی کمکی استفاده کرد.

درمان جراحی

در صورتی که درمان دارویی موثر نباشد و درد کاهش نیابد از روش جراحی استفاده می‌شود. بسته به نظر جراح دو روش برای جراحی بیمار انجام می‌گیرد.

۱- برطرف نمودن فشار عروق کوچک از روی عصب: در این روش از جراحی داخل جمجمه‌ای به منظور رفع تماس میان عروق مغزی با ریشه عصب سه قلو استفاده می‌کنند. با کمک جراحی میکروسکوپی^{۱۱} عروق مغزی که بر روی عصب فشار می‌آورند را از روی عصب بلند می‌کنند تا فشار وارده برطرف شود و پروتزی در محل عمل کارگزاری می‌شود تا از بروز فشار مجدد برطرف شود.

۲- استفاده از امواج رادیویی حرارتی و سوزاندن عصب: با استفاده از حرارت و ایجاد آسیب در ریشه عصب درد را بصورت دائمی از بین می‌برند. در این روش احتمال از بین رفتن رفلکس قرنیه وجود دارد.

آموزش به بیمار مبتلا به درد عصب سه قلو

- پس از جراحی مانند تمام جراحی‌های مغزی بیمار در بخش آی‌سی‌یو بستری می‌شود تا تحت مراقبت‌های ویژه پس از عمل قرار گیرد.

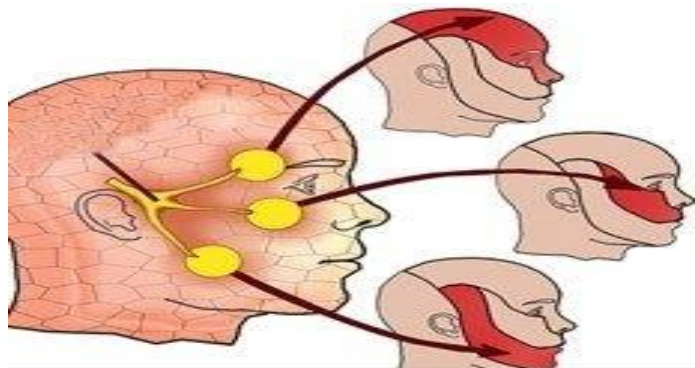
- مراقبت از زخم جراحی محل عمل بسیار مهم است پس از عمل و همچنین زمانی که بیمار در منزل مراقبت می‌شود هرگونه قرمزی و ترشح چرکی از محل عمل باید فوراً مورد توجه قرار گیرد.

- مصرف آنتی‌بیوتیک پس از عمل طبق دستور پزشک باید بطور کامل انجام شود

- اگر جراحی منجر به ایجاد اختلالات حسی در نیمه مبتلای صورت شده باشد به بیمار آموزش داده شود که از مالیدن و تحریک چشم خود اجتناب کند چون بر اثر این آسیب دیدگی دردی اجتناب‌ناپذیر می‌شود. برای چشم آسیب دیده

بیمارستان شهید چمران

کنترل درد عصب سه قلو

شناسنامه بروشور آموزشی - کد: Pm-06-02-A	
عنوان	کنترل عصب سه قلو
تهیه کننده	سعید بدیعی کارشناس پرستاری
تأیید کننده	کارگروه آموزش به بیمار
سال تهیه: ۱۴۰۱	بازبینی: ۱۴۰۵
منابع	(۱) برونر و سودارت - پرستاری داخلی جراحی ۲۰۲۲
پزشک تأیید کننده: دکتر سید علی هاشمی	
ناظر کیفی: دکتر سید عباس رخشا	

۴- تمیز و مرتب نگه داشتن فضای اطراف خود و جلوگیری

از قراردادن هرگونه وسیله شخصی

مستقیماً روی زمین.

۵- استفاده از میز غذا هنگام صرف

غذا و عدم استفاده از ظرف غذا مستقیماً بر روی تخت.

۶- در صورت عدم استفاده از غذا در زمان مقرر ، مواد

غذایی را در یخچال بخش قرار دهید

۷- از دستکاری زخم پرهیز نموده و در صورت بروز هرگونه

مشکل پرستار بخش را مطلع نمایید ۸- جهت دفع ظروف

غذا ، جعبه شیرینی ، باقیمانده مواد غذایی و سایر زباله های

غیر عفونی از سطل زرد استفاده نکنید .

۹- عدم استعمال دخانیات در بیمارستان به منظور بهبود

هر چه سریع تر بیماری و جلوگیری از آلودگی هوا

۱۰- از آوردن پتو ، بالش و هرگونه زیر انداز خودداری

کنید

۱۱- در زمان بستری در بخش با صدای آرام صحبت کرده تا

باعث مزاحمت دیگران نشوید.

می توان از قطره اشک مصنوعی استفاده کرد.

-به بیمار آموزش داده می شود تا زمان برطرف شدن بی حسی از جویدن و بلع غذا با سمت آسیب دیده خودداری کند.

*****

نکات بهداشتی درمانی

پیشگیرانه مهمی که بیماران

در طول بستری در این

بخش بایستی رعایت کنند :

۱- شستن به موقع دستها با آب و صابون

بعد از استفاده از سرویس بهداشتی ،

قبل از صرف غذا و در صورت مشاهده

هرگونه آلودگی واضح در دست ها

۲- رعایت بهداشت فردی ، شستشوی به

موقع سر و بدن برای جلوگیری از ایجاد

بوی نامطبوع در بدن

۳- استفاده از ظروف مربوط به ادرار و مدفوع به صورت

شخصی ، شستشوی مناسب و خشک کردن آن پس از هر

بار استفاده و قرار دادن ظروف در جایگاه مخصوص (فضای

خالی قسمت پایین هر کمد)